

Bierne får færre sygedage

De danske bier er hårdt ramt af forskellige sygdomme. Det går ud over bestøvningen af planter, produktionen af honning og i sidste ende biodiversiteten. Et nyt projekt skal hjælpe biavlerne med at bekæmpe sygdommene.

Af Kenneth Nielsen Dürr

SYGDOMS- BEKÆMPELSE BLANDT BIER

Sådan fungerer det, hvis en biavler har mistanke om sygdom blandt sine bier:

FØRSTE TRIN: Biavleren – der har mistanke om, at hans bier har fået en sygdom – sender bud efter en kyndig biavler.

ANDET TRIN: Den kyndige biavler undersøger bierne, og hvis han vurderer, at bierne er syge, kontakter han myndighederne og indsender en prøve til undersøgelse.

TREDJE TRIN: Hvis myndighederne finder sygdommen alvorlig, sender de en biinspektør ud til biavleren. Han behandler de syge bier for sygdommen.

FJERDE TRIN: Ved hjælp af informationer fra Det Centrale Bigårdsregister kan myndighederne se, om der er andre bigårde i nærheden, der kan være smittet af sygdommen. Biinspektørerne undersøger så de nærliggende bigårde og giver dem den nødvendige behandling, samt rådgiver om forebyggende foranstaltninger.

Sommeren – og dermed bisæsonen – er godt i gang. Bierne har travlt med at bestøve vilde planter og afgrøder og producere honning til landets mange morgenborde. Samtidig bliver bistaderne angrebet af invasive mider, farlige sygdomme og perioder med sult. Det er ikke let at være bi.

Kortlægning af bierne

Derfor har Plantedirektoratet besluttet at give bierne en hjælpende hånd i form af et online-register for biavlere. Det Centrale Bigårdsregister skal gøre, at landets biinspektører bedre kan få fat på de informationer, de skal bruge i tilfælde af et udbrud af en sygdom på en bigård. En bigård er en samling af bistader, der ejes af en privat person eller en virksomhed.

– Det nye system er en betydelig forbedring i forhold til det papirbaserede system, vi bruger i dag. Fremover bliver det lettere for vores biinspektører at have det forkromede overblik, når der er sygdom i en bigård. Så de på den måde kan dæmme op for, at sygdommene spredte sig til de nærliggende bigårde, siger projektleder Birgitte Lund fra Plantedirektoratet.

Langt mere end kort

Kort og godt er registeret en opdatering af det gamle system, hvor nye teknologier – eksempelvis geografisk information – er taget i brug. Her har Kort & Matrikelstyrelsen den største og mest detaljerede database i landet og har derfor bidraget med vigtige data.

– Vi har i Danmark efterhånden en veludviklet infrastruktur for geografisk information, som giver private virksomheder og offentlige institutioner et standardiseret og veldokumenteret grundlag for udvikling af effektive digitale løsninger, siger områdechef Dan Folke Pedersen fra Kort & Matrikelstyrelsen.

De geografiske informationer, også kaldet GIS, kombineret med den faglige viden om bier, som biinspektørerne har, er det essentielle ved Det Centrale Bigårdsregister.

– Ved hjælp af systemet kan vi lave et detaljeret kort, hvor det for eksempel er muligt for biinspektørerne at oprette en zone med en tre kilometers radius rundt om en sygdomsramt bigård, hvor der er mulighed for at tjekke om andre bigårde også er ramt, siger GIS-chef Heine Torsson fra landinspektørfirmaet LE34, der har stået for at udviklingen af systemet, og fortsætter:

- Derudover understøtter systemet alle de myndighedsopgaver, der knytter sig til biernes sundhed. Det vigtigste er, at man i en krisesituation kan træffe de rigtige beslutninger på det bedste grundlag.

Bedre bestøvning i fremtiden

Selvom bierne er storproducent af honning og bistik, så er det kun en bibe-skæftigelse i forhold til det store bestøvningsarbejde bierne laver hvert år. Den økonomiske værdi af biernes bestøvning anslås af Plantedirektoratet til at være mellem 600 millioner og én milliard kroner årligt, hvor værdien af honningen kun er på omkring 160 millioner kroner om året. Ved hjælp af det nye register kan værdien af bestøvningen i fremtiden blive endnu højere.

- En af fordelene ved registret er, at vi i fremtiden kan få et bedre overblik over, hvor i landet der kan være mangel på bestøvning. Med informationerne fra systemet kan vi nemlig se, hvor stort et område bierne dækker og på den måde give biavlerne mulighed for at flytte deres bier hen til områder, hvor deres bestøvning er til større gavn for landbruget. Men først skal vi have registeret ordentligt i gang, siger Birgitte Lund.

Det er frivilligt, om biavlerne vil tilmelde sig Det Centrale Bigårdsregister. Registret starter op hen over sommeren og forventes fuld funktionelt til begyndelsen af sæsonen næste år.

TRE AF BIERNES SYGDOMME

Varroa-miden er meget farlig for bierne. Den ændrer blandt andet biernes adfærd, så de bliver dårligere til at pleje deres yngel, holde vagt og til at orientere sig. Derudover følger der ofte vira med miden, som vil skade bierne yderligere.

Ondartet bipest forårsages af bakterien *Paenibacillus larvae*. Bakterien angriber bilarverne og slår dem ihjel under forpupningen, så de bliver til en slimet masse fyldt med smittefarlige sporer.

Sult forekommer midt på sommeren især i regioner med meget intensiv dyrkning af korn eller majs. De planter giver nemlig ikke bierne tilstrækkeligt med næring, hverken nektar eller pollen. Derfor er det vigtigt i sådanne områder ikke at have for høj en tæthed af honningbier.